

**25 ANYS D'«INFORME
SOBRE LA INFORMACIÓN»,
DE MANUEL VÁZQUEZ MONTALBÁN ***

* Inauguració del Curs 1987-1988 organitzat per la SCC i que tingué lloc a la seu de l'IEC el dia 28 d'octubre de 1987.

(Adaptació del text de les intervencions orals a cura de Mònica Terribes i Sala.)

ACTE INAUGURAL DEL CURS 1987-1988

Presentació

L'acte el presideix Josep Maria Casasús, president de la Societat Catalana de Comunicació i se celebra amb motiu de la inauguració del curs 1987-1988 i, alhora, com a homenatge al 25è aniversari de la publicació del llibre *Informe sobre la informació*, de Manuel Vázquez Montalbán.

La introducció de Casasús a la conferència de l'autor del llibre vol fer referència a la influència d'aquesta obra en la formació dels estudiants de periodisme i de comunicació, en general, sobretot en la moment en què es va escriure, quan no es disposava d'un material bibliogràfic avançat emmarcat fora del franquisme. Alhora, el president de la SCC insisteix en la influència d'aquesta obra en la trajectòria dels ciutadans demòcrates en una època difícil com ho fou els anys seixanta. Casasús vol ressaltar que la definitiva acollida del llibre *Informe sobre la informació* es dona a partir de l'any 1971, coincidint amb la desclosa de les Escoles de Periodisme.

Cedeix la paraula a l'autor, membre fundador de la SCC.

Conferència de Manuel Vázquez Montalbán

«La paraula és provocació», però si bé això és cert, cal tenir en compte el valor afegit de *Informe sobre la informació*, immers en la

cojuntura del règim del general Franco i afectat sobretot de les circumstàncies personals en què es va escriure el llibre. Aquesta és la presentació que fa Vázquez Montalbán del seu llibre, puntualitzant que per analitzar una obra s'ha de valorar la relació dialèctica que s'estableix entre aquesta i el lector, bandejant les incidències personals de la vida de l'autor, però disculpant-se de l'excepció que suposa *Informa sobre la información*, en què l'entorn personal va ser decisiu i determinant.

D'aquesta manera, l'autor ens explica com als anys seixanta l'esquerra europea es va adonar de la transcendència de l'emancipació de l'individu, quan feia més de cinquanta anys que tota l'atenció s'havia centrat en les collectivitats, en els moviments de la societat. Ara es qüestionava fins a quin punt eren vàlids els sacrificis de la persona pel bé de la collectivitat. Aquesta dialèctica arriba a Barcelona, llavors seu cultural d'Espanya, ja molt abans del 1968, i afecta la consciència dels joves que es movien en cercles més progressistes. L'enfrontament entre aquestes idees, d'una banda la ideologia franquista i de l'altra els nous aires intel·lectuals d'esquerra que arribaven d'Europa, creaven, en paraules de l'autor, un estat de subnormalitat: la gent vivia un enfrontament entre el que fins llavors havien estat sacrificis històrics de l'individu per la collectivitat i la valoració nova de la persona i dels seus drets. L'autor recalca que aquest enfrontament, a Espanya, i concretament a Barcelona, es convertia no en una dialèctica entre l'emancipació individual i l'emancipació collectiva, sinó que a més s'hi havia d'afegir la convivència amb el règim franquista.

L'any 1962, Vázquez Montalbán elabora i presenta una tesina, al seu judici, una reflexió possibilista sobre la comunicació, a l'Escola Oficial de Periodisme, i arran d'aquest treball aconseguix refermar contactes que ja tenia amb l'avantguarda política i cultural de Barcelona. L'any 1961 s'havia fet militant del Partit Socialista Unificat de Catalunya, adherit també de la Nova Esquerra Universitària i vinculat a gent propera a *El Ciervo* i l'editorial Fontanella. És llavors quan li encarreguen l'elaboració d'un llibre sobre la informació, que hauria de ser el primer que publicués l'editorial i que constituïria, òbviament, una eina cultural al marge del règim franquista.

Aquest encàrrec, als vint anys de Vázquez Montalbán, va comportar un repte personal important, ja que suposava un salt qualitatiu en la seva capacitat intel·lectual. Fins llavors, el jove escriptor únicament havia fet petits articles; un llibre suposava un canvi, tant quant a vocabulari i capacitat de raonament, com quant a tensió d'escriptura per la seva llargària. El primer esforç literari havia estat un escrit de 54 pàgines sobre el coneixement del Cid Campeador.

Aquell projecte suposava la recopilació d'un material informatiu difícil de localitzar en aquella època, quan poca cosa es podia llegir

a Espanya sobre comunicació. Tot un seguit de lectures sobre comunicació van dur-lo a inspeccionar llibres sobre la *Mass Communication Research* i altra bibliografia nord-americana, *Teoría de la Opinión Pública* i *Critica de la Publicidad*, una revista de l'OPUS que es publicava a Navarra i diverses publicacions del «Movimiento». És durant aquest temps de recopilació i estudi d'informació que el detenen, i el tribunal militar el condemna a tres anys de presó, que roman tancat a Lleida.

L'únic desig, en aquell moment, era el de fer passar el temps el més ràpidament possible. A la presó s'hi troba amb tres companys de la Universitat de Barcelona, que marcaran aquells anys de contacte intel·lectual: Ferran Fullà, físic i dirigent polític d'esquerres, Martí Capdevila, militant del PSUC i economista, i Salvador Clotas, actualment responsable cultural del Partido Socialista Obrero Español a Madrid.

Aquest quartet, naturalment comptant-hi en Vázquez Montalbán, compartia divuit hores del dia plegats en contacte dialèctic i intel·lectual constant. En aquest context és on es comença a gestar *Informe sobre la información*. Mentre, a l'exterior de la presó de Lleida, al món, esclata la crisi del Carib. Aquesta tensió i la por a una Tercera Guerra Mundial deixen l'autor immers en un estat de pessimisme. Temia que un enfrontament bèl·lic suposés un perill per a ells, que es trobaven indefensos dins les cel·les. En qualsevol moment els podia arribar la mort de mans dels fanàtics franquistes. Aquest pessimisme, declara Vázquez Montalbán, es troba present a tot el llibre.

A més d'aquesta circumstància personal, cal afegir com una de les seves característiques més rellevants la feblesa del material teòric i científic, condicionat, està clar, per les circumstàncies físiques en què es trobava l'autor i perquè, tal com s'ha concretat, eren poques les lectures sobre comunicació que es podien fer en aquella època.

El llibre compta alhora amb una certa prudència històrica i un precís nivell d'autocensura, ja que escrivia amb el convenciment i la prevenció que aquelles ratlles serien revisades i probablement vetades per la figura del censor.

Una altra de les motivacions que van decidir l'autor a enllestir *Informe sobre la información* durant la seva estada a la presó, era el fet que si escrivia un llibre i el presentava a la Direcció General de Prisiones, podien concedir-li un indult d'un mes, i també per aquest motiu el títol del llibre és tan sicalíptic. El fet és que no li va ser atorgat l'indult, però va lliurar abans de la presó gràcies a la mort del papa Joan XXIII.

Aquest és el context en què neix *Informe sobre la información*. El perquè de la seva importància per la formació d'estudiants de periodisme i comunicació durant els anys seixanta, sobretot fins l'a-

parició de les Facultats de Ciències de la Informació, tot i la seva feblesa teòrico-científica, la impotència i el pessimisme, es troba en el subdesenvolupament científic i cultural que existia a Espanya en aquella època.

«*Jo volia que es publicqués Informe sobre la información per narcisisme personal, per treure'n un profit econòmic i per fer un servei polític*», són, en paraules de l'autor, les tres motivacions reals que fan que el llibre surti al mercat. Alhora, el plantejament va ser possibilista i preeminentment pràctic, estudiat en el sobreentès que hauria de superar els filtres franquistes.

Aquesta obra havia de tenir, en primer lloc, un caire didàctic que expliqués la mecànica interna de la comunicació i el seu objectiu històric. Aquesta finalitat didàctica contrastaria amb tot allò que s'havia escrit fins aquell moment en el camp de la comunicació i constituiria un element d'ingenuïtat que afavoriria la seva acceptació.

Un segon element tàctic era que el llibre oferís l'obertura d'una tercera via. Constatava la divisió del món en dos blocs polítics, una de les primeres obres en l'àmbit de la cultura a l'Estat espanyol que en fa una crítica, tot i afegint que aquesta visió dialèctica de la història, de la lluita internacional de classes, condueix únicament a la foto-fixa, a la paralització de la història. El llibre passava per damunt d'aquesta realitat observada, tot i que la gent es decantava clarament d'una banda a una altra. La separació del món en dos blocs polítics s'ha de superar. Aquest plantejament, que ara pot semblar per l'època innovador, llavors formava part dels arguments d'una esquerra no alineada, o bé directament dins el Partit Comunista o bé dins el Partit Socialista, que llavors era un partit molt atlantista, més encara que avui. L'autor puntualitza que la situació del Partit Comunista als anys seixanta era poc definida, sense tenir clara la seva independència o dependència respecte els partits del socialisme real. Malgrat això, aquesta denúncia de la política de blocs com una política paralitzant de la història, era observada des de sectors esquerrans més antics i ja definits com una perspectiva que no acabava d'entendre la dialèctica de la història.

Un tercer element positiu del llibre era la denúncia també de l'imperialisme, que en aquell moment formava part de l'estètica del franquisme, que presumia davant la societat de ser una alternativa als imperialismes vigents al món. Aquest argument anti-imperialista havia de resultar atractiu també per aquells lectors a qui anava dirigit el llibre, que Vázquez Montalbán sabia que entendrien el contingut bandejant els eufemismes a què es trobava sotmès a causa dels filtres franquistes. Aquesta era una crítica als sistemes de poder amb aquella capacitat d'autodesconeixement que llavors tenien els practicants de l'autocensura en l'època franquista.

Diu Vázquez Montalbán: «Com tot censor, com tot torturador, mai no té una visió clara de què està fent, viu amb una relació d'esquizofrènia. Sempre, quan dialogues amb un censor o veus com actua un torturador, tens la sensació que parles o veus una tercera persona, que és dins d'ell, i és qui realment fa o parla i que manté una relació amb el censor o torturador, una relació distant, però sempre formant part de la seva personalitat.»

Aquesta autocensura a què es va sotmetre l'autor a l'hora d'escriure *Informe sobre la informació* constitueix un element important del llibre en el tractament dels quatre punts cardinals distingits per ell: *el caràcter eminentment didàctic del llibre, la defensa d'una tercera via com alternativa a la visió de la política de blocs, la denúncia de l'imperialisme i una crítica, un xic més indeterminada, als sistemes de poder.* També aquests quatre trets són els que van fer possible la seva publicació i la seva autorització i difusió, malgrat que econòmicament mai no resultés productiu.

L'èxit de *Informe sobre la informació* només es pot comprendre a través d'un previ coneixement del que llavors configurava el nivell de reflexió sobre la comunicació a Espanya:

a) En primer terme, cal tenir en compte els *teòrics del «Movimiento»*, els ex-seminaristes Arias Salgado i Muñoz Alonso, principalment, que constituïren i elaboraren tot el món teòric sobre comunicació en l'època franquista, amb un odi visceral a tot allò que fos el cos d'ideologies vençudes de la Guerra Civil.

Un exemple de l'abast «científic» d'Arias Salgado —comenta Vázquez Montalbán— és el seu convenciment que a través de la censura s'aconseguia la salvació de les ànimes.

D'altra banda, Muñoz Alonso, un gran admirador de Sant Agustí, defensava la capacitat il·limitada de mentir del règim franquista amb la creença en la frase agustiniana que «no dir tota la veritat a vegades és una forma superior de la veritat».

b) Alhora, els *historicistes franquistes* aportaven un coneixement sobre la comunicació elaborat des d'una manipulació de la història i de la memòria col·lectiva del franquisme, que és la mateixa història que es rebia llavors a través dels manuals i llibres d'història general, però aplicats al món de la informació. Vázquez Montalbán cita com a exemple la *Historia del Periodismo* de Gómez Aparicio.

c) Convivien amb ells els *historicistes positivistes*, un sector més neutre, que intentava elaborar una història de la informació i de la comunicació basada en fets i dades pretesament neutrals, com és el cas de José Altabella. Aquest historiador republicà i represaliat elaborava llibres d'història col·laborant amb el règim, però que únicament aportaven fets puntuals i anècdotes.

Paral·lelament, a Catalunya, Joan Torrent i Rafael Tasis, qualificat aquest per Vázquez Montalbán d'esquerra positivista amb un sentit

històrico-crític, fan un gran esforç amb la seva obra *Història de la Premsa Catalana*.

Malgrat que la seva metodologia era molt semblant a la d'Altabella, l'intent i l'esforç de descriure la història de la premsa a Catalunya donava al llibre un valor afegit, un sentit de lluita contra la realitat establerta que passava per damunt de les limitacions del llibre mateix.

d) Un quart cos teòric correspon a la *doctrina social de l'Església*, formada per tots ells deixebles del bisbe espanyol Herrera Oria. Vázquez Montalbán manifesta un clar rebuig a aquesta persona per la justificació que va fer de les barbaritats viscudes a Espanya des dels anys vint i sobretot sota el règim franquista, ocultant-se sota una aparença falsa de demòcrata-cristià.

Un d'aquests teòrics derivats de la doctrina social de l'Església és Juan Beneyto, amb més nivell metodològic, però a la fi teòric del caudillatge durant els anys quaranta, que posteriorment defensava els mitjans de comunicació i la informació com a vehicles de l'anomenat «Bien Común», elements que estaven per sobre de l'Estat i del Govern, i que, en definitiva, constituïen una coartada per utilitzar els mitjans des d'aquest sector.

e) Llavors començaven a sortir els *teòrics vinculats a la Universitat de Navarra*, que posteriorment donen lloc a la bibliografia coneguda sobre comunicació de l'OPUS DEI, sense que encara Martínez Albertos, ni tampoc Ángel Benito, haguessin publicat cap llibre. Sortien, però, articles publicats a *Nuestro Tiempo*, revista d'aproximació tecnològica i lingüística emmarcada també en la doctrina social de l'Església, però demostrant un gran alt d'interès per la decodificació del missatge. Això significava una aportació important per tot aquell cos d'ideòlogues i teòrics que havien escrit sobre comunicació lligats directament al «Movimiento» o a l'Església.

En aquest context, *Informe sobre la información* va suposar el que es diu vulgarment «el tuerto en el país de los ciegos», que forçosament havia de connectar amb una sensibilitat receptora nova, l'avantguarda crítica que sortia de la Universitat, sectors quantitativament i qualitativament importants que començaven a formar-se a Espanya. Aquest nou sector —diu Vázquez Montalbán— configurarà el nou públic, avantguarda de la societat civil que farà possible tot l'esclat de la consciència cultural avançada dels anys seixanta i que, posteriorment, seran protagonistes de la transició, societat civil coincidint amb l'europea, però que havia de viure l'esquizofrènia que suposaven unes relacions socials d'estructures neocapitalistes i una estructura de poder franquista.

Aquest sector crític que lluitava enfront la burgesia anodina i completament vençuda, col·laboracionista del franquisme, és el sector social que dona suport a *Informe sobre la información*, que era el mateix que refermava la literatura del realisme social espanyol, la

poesia i el nou nacionalisme crític català, establint una certa relació de complicitat entre la petita burgesia il·lustrada formada per gent jove universitària i l'avantguarda del moviment obrer conscienciat que s'havia anat conformant durant els anys seixanta. Aquest és el públic que fa possible l'èxit relatiu de *Informe sobre la información*.

Malgrat això, diu l'autor, un esforç crític personal davant el llibre li fa veure que es troba ja àmpliament superat, lògicament a causa de les dificultats en què va elaborar-se i per la mateixa formació cultural de l'autor en el moment en què va escriure'l.

Actualment —diu Vázquez Montalbán— pot tenir un valor gairebé arqueològic, en el sentit que transcrivía el que, en aquell moment l'any 1961-1962 a Espanya, es podia dir sobre la comunicació, aportant, com ho feia, una part de l'hermetisme crític dels poemes socials o també el que llavors es produïa amb l'aparició de l'heroi positiu de les pel·lícules.

El valor afegit d'aquestes obres, en el context i la cojuntura existent als anys seixanta, era l'esforç superior per assolir un nivell de veritat per sobre del que s'havia fet fins llavors.

«Per mi és un llibre fet per un autodidacta, amb una certa informació, amb un sentit crític nou, perquè dins el sector de la comunicació començava a ser una excepció, sobretot si tenim en compte que aquest sentit crític, com el de Nicolás Sartorius, o el d'Eliseo Bayo, convivia enmig d'un general esperit conformista i acobardat.»

Segons Vázquez Montalbán, aquest llibre té un valor circumstancial, lligat a unes condicions molt determinades, i que el que realment justifica la seva continuïtat al llarg dels anys és l'esforç didàctic que suposa, iniciàtic realment en el món de la comunicació als anys seixanta.

Aquest llibre va esdevenir la base utilitzada per l'autor per projectes teòrics i literaris personals més seriosos, com és ara l'assaig *Historia y Comunicación*, que desenvolupa continguts i plantejaments semblants, o bé el llibre del qual ell en conserva un gran efecte i és considerat pel mateix autor com irrepetible, que és *La palabra libre en la ciudad libre*. Aquest llibre és, en paraules del mateix Vázquez Montalbán, una síntesi perfecta, no ambiciosa científicament, sobre el que ell sap sobre comunicació, a més d'un exemple literari del que podria ser una ciutat en què hi hagués llibertat total de comunicació, una ciutat que seria evidentment futura.

Tots dos llibres tenen molt del que s'havia buscat i especulat en *Informe sobre la información*, però el superen, tant en coneixement objectiu, com en malícia intel·lectual, naturalment perquè són llibres que s'emmarquen en una època de més maduresa de l'escriptor.

Informe sobre la información no únicament ha estat superat per la mateixa obra de l'autor, sinó també per les posteriors investigacions que s'han fet a Espanya, per la pluralitat metodològica que s'ha

anat desenvolupant, ja que el llibre del presoner de Lleida és una aproximació crítica, però no expressa un plantejament ideològic marxista de la comunicació, perquè, entre altres coses, en aquell moment tampoc no existia un model de concepció marxista dels mitjans de comunicació.

Fins llavors únicament hi havia hagut una aproximació desqualificadora, ja que cap teòric marxista no havia pogut demostrar, ni justificar, en la base dels països socialistes, un model alternatiu al capitalisme existent.

Aquesta pluralitat metodològica de la qual parlava Vázquez Montalbán com un dels elements superadors del seu llibre, va donar lloc al predomini estructuralista aplicat al món de la comunicació, que va arribar molt lligat a tota l'aportació de l'anàlisi del contingut, a la semiologia i a aquells estudiosos que realment tenien una voluntat expressa d'esdevenir teòrics de la comunicació.

L'escriptor explica que ell es va decidir a escriure *Informe sobre la información* perquè llavors no hi havia qui es dediqués a l'estudi teòric del fenomen comunicatiu, i també perquè personalment sempre s'ha imposat l'autodisciplina de mantenir una relació continuada entre la teoria i la pràctica de la seva activitat, en aquest cas el periodisme, situant-lo en aquells anys difícils i de buit teòric en un camp que realment no era el seu.

Vázquez Montalbán, respecte l'actual derivació dels estudis sobre comunicació a Espanya, creu que s'ha fet un esforç molt lloable per donar a la comunicació la legitimitat, la seriositat necessària que estableixi la base que altres ciències obtenen a través de la seva tradició.

Aquesta recerca de la legitimitat de l'estudi del fenomen comunicatiu ha significat col·locar la investigació en aquest camp, en aquest concepte, en el marc de la metodologia estructuralista, bandejant la primera etapa de la recerca comunicativa, la cultura crítica sobre comunicació que era la historicitat.

És en aquest punt on el criteri dels investigadors actuals, segons el seu parer, divergeix del de Vázquez Montalbán. Fins ara ha predominat, encara que s'albiri un cert equilibri, un deixar de banda la relació existent entre coneixement de la comunicació i la seva funció històrica, per primar, per destacar, un coneixement únicament tecnològic, estructural del sistema de comunicació i de les seves eines. L'escriptor ho considera un greu error, ja que dins de tots els coneixements més o menys vinculats a les ciències socials, la comunicació és un element indispensable per fer història, per donar consciència del món d'una manera immediata i continuada:

«Crec que prescindir de la càrrega de responsabilitat històrica que té aquesta eina és un risc important; la intencionalitat històrica de la comunicació cal tenir-la present en qualsevol reflexió sobre la

comunicació, encara que sigui aquella que únicament tracti la decodificació de la proposta comunicativa.»

Informe sobre la informació intenta ensenyar a llegir sobre la comunicació, i això sí ha de marcar una pauta de plantejament en qualsevol projecte o esforç teòric sobre aquest camp.

De la mateixa manera que el sistema de comunicació és important per crear estats d'opinió, per crear consciència i acció històrica, per potenciar la societat cap a nous horitzons, així mateix un dels objectius dels teòrics de la comunicació ha de ser ensenyar a llegir la gent, ensenyar a decodificar els missatges, coneixent un i cadascun dels elements que formen part del missatge: com s'elabora, quins són els seus elements lingüístics i la seva intenció comunicativa, i qui és l'amo de la informació.

Vázquez Montalbán recorda que una de les frases que el va motivar llavors, quan era jove, i que recorda com a puntals de la seva reflexió sobre aquest tema, és una frase de Lewis Carroll d'*Alicia en el país de les Meravelles*: «*Les paraules tenen amo.*»

És això el que ha de transmetre el teòric de la comunicació: aconseguir que la gent decodifiqui tots els elements que formen part de la proposta comunicativa.

En aquest moment, ara, l'any 1987, els teòrics i els crítics de la comunicació haurien de denunciar una nova uniformitat que ja no està condicionada per una determinada estructura legal, per cap cos jurídic, ni per una repressió directa de la censura, de l'exèrcit, dels tribunals, sinó que ara pot estar creada per una complexitat entre poder econòmic i poder polític a través de les lleis del mercat, que creen una consciència de la societat espanyola centrista i centrada que en un moment proposa una uniformitat de comportament i de coneixement pel conjunt global de la societat.

En aquesta proposta uniforme hi col·laboren els mitjans de comunicació cada dia, ajudant aquesta mena de conspiració centrista.

«Si jo fos crític denunciaria aquesta uniformitat. Però aquesta ja no és la meva tasca. Cada any, les Facultats de Ciències de la Informació treuen al carrer milers de científics, i crec que són ells qui han d'enfrontar-se a aquesta nova proposta.»

Finalitzada la intervenció de Manuel Vázquez Montalbán, el president de la Societat Catalana de Comunicació cedeix la paraula a Miquel de Moragas i Spa, vice-rector d'Investigació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Cloenda

Miquel de Moragas prefereix iniciar el seu parlament tot parlant del futur de la recerca comunicativa, havent escoltat les paraules

evocadores de Vázquez Montalbán sobre el context i l'època en què es va escriure *Informe sobre la informació*.

Moragas destaca d'aquella època el buit omplert pels professionals de la comunicació en la seva aproximació del fenomen i l'ajut que van suposar en l'aprenentatge de la lectura de la comunicació, en el moment en què els productes de caràcter teòric i acadèmic només començaven a emergir.

Moragas recorda les paraules de Joaquim Ibarz, que treballava a Mèxic, quan afirmava que les úniques eines per fer bon periodisme havien de ser «un context d'honestedat i llibertat».

Naturalment, ell hi està d'acord, sobretot tenint en compte la perspectiva del Tercer Món, però de bon segur que per l'assoliment de la democràcia la recerca comunicativa ocupa un petit paper en l'exercici de la informació, de la democràcia.

Miquel de Moragas reconeix a Vázquez Montalbán la reflexió feta en aquesta línia per assolir la democràcia en el context polític del franquisme i en les circumstàncies personals en què es va elaborar *Informe sobre la informació*.

Sobre aquest punt, destaca que probablement cas que l'escriptor hagués estat fora de la presó, el llibre i aquesta reflexió comunicativa no existirien, perquè el primer era llavors la reivindicació de les llibertats des del carrer, des del periodisme més actiu i diari.

Però, tornant al context teòric i ideològic del moment, als anys seixanta, la *Gaceta de la Prensa Española* es feia ressó del petit paper que els ideòlegs de la informació feien en la repressió, tot i celebrant simposis, més que no pas estudis teòrics, dels quals resta molta bibliografia, i mitjançant els quals es donava suport a polítiques informatives molt concretes lligades al règim de Franco.

Moragas recorda que uns anys abans de la publicació de *Informe sobre la informació* es constituí la primera comissió per la llei d'Informació, que l'any 1966 seria la «Ley de Prensa» de Manuel Fraga, i ja, per la bibliografia anterior, es pot constatar una lluita i una forta polèmica entre l'OPUS DEI, grups propagandistes i falangistes, per tal de situar-se privilegiadament a l'hora d'elaborar la llei.

Per tant, l'acció teòrica és una acció que descobrim com una política de suport a la censura del règim franquista.

Durant la mateixa època, juntament amb el llibre de Vázquez Montalbán, comença a aparèixer una corrua de material i d'estudis que actuen en una línia diferent i que constitueixen una forta base en la reflexió del jo sobre la informació i de lluita per la democràcia.

És una illa que després tindrà els seus adeptes i els seus seguidors; coincidint els anys 1961-1962 amb la publicació de llibres progressistes, com els de Roland Barthes, gràcies a la pressió de les ciències socials, entra una nova fornada de treballs teòrics.

En definitiva, aquest és el marc en què s'escriu *Informe sobre la informació*, però, actualment, en la lluita per la democratització, la recerca comunicativa és cada vegada més i més important.

A Europa la recerca s'ha escapat de la Universitat, i únicament són possibles aquelles tasques d'investigació que són finançades i que derivaran en solucions positives a problemes concrets. Ara per ara, els més acurats coneixements sobre els usos de la comunicació estan en mans de les empreses de *marketing comunicacional*, que és el que avui en dia constitueix l'avantguarda de la recerca comunicativa.

Aquesta investigació és una investigació secreta, perquè normalment es duu a terme per encàrrecs de clients; els resultats d'aquestes recerques, que tot sovint no arriben mai al coneixement del públic, tenen una repercusió extraordinària i molt eficaç en les decisions i plantejaments en el terreny de les polítiques comunicatives.

Per tant, podem dir que actualment la recerca comunicativa és un element cabdal en el procés de la democratització de la societat, a més d'ajudar la gent a llegir, com afirma Vázquez Montalbán, i de saber quins són els amos de la informació; cal saber el perquè de les noves tecnologies i el perquè de qualsevol opció de futur en comunicació.

Responent a l'interrogant de qui són els amos de la informació en l'actualitat, cal afegir que l'actual sistema financer fa que els mitjans de comunicació i les noves tecnologies canviïn de mans contínuament. Es fa difícil, en aquesta estructura comunicativa, saber a cada moment qui són realment els amos de la informació que rebem, ja que les estructures de poder de la comunicació estan molt amagades.

Moragas destaca la necessitat de fomentar el debat públic, la denúncia que la recerca de la comunicació està amagada, a més de molt privatitzada, i dirigida, sovint a través dels simposis, a la promoció de determinades idees i polítiques.

La commemoració del 25è aniversari de *Informe sobre la informació* ha de fer reflexionar i assumir el compromís de respondre a tots aquests interrogants d'una manera continuada, que llavors, als anys seixanta, era un compromís dur i difícil, i que ara és també difícil i necessari, però que alhora és una eina indispensable per a la democratització de la comunicació, que en darrera instància és l'objectiu tenaç i ferm del nostre treball.